

Huvudman

MARKS KOMMUN
markskommun@mark.se

Beslut

Datum 2025-12-18

Dnr SI 2025:5865

Sida **1 (15)**

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning av
Marks kommuns ansvar för grundskolan**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilaga 1. Inom varje område bedöms om huvudmannen uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan lämna en framtätsyftande kommentar.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, och utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera orsaker till studieresultat och resultat avseende trygghet i alla årskurser genom att sätta dem i relation till utbildningens genomförande och förutsättningar för verksamheten.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt och utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera hur elevernas behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Utifrån analysen behöver huvudmannen sätta in riktade kompensatoriska åtgärder för att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 12 juni 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:5865) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen
--

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, och utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorer, förvaltningsledning, representanter för ansvarig nämnd, representanter för kommunstyrelsen samt inkommen dokumentation.

Huvudmannens analys av studieresultat

Marks kommun följer visserligen upp studieresultat och identifierar högre såväl som lägre resultat, men har en begränsad analys av orsakerna till dem. De saknar förklaringar till varför resultaten skiljer sig åt mellan skolenheter, årskurser och kön. Huvudmannen fokuserar i sin resultatuppföljning i huvudsak på resultat i svenska och matematik från nationella prov, betyg, meritpoäng och behörighet till yrkesprogram på gymnasiet. Barn- och utbildningsförvaltningen jämför till viss del studieresultaten i grundskolan och har uppmärksammat att studieresultaten skiljer sig åt mellan skolor och vissa ämnen. Studieresultaten visar en låg måluppfyllelse och bristande likvärdighet mellan skolor. Elevernas meritvärde skiljer sig exempelvis åt mellan kommunens högstadieskolor. Generellt sjunker meritvärdena och det finns ett ökat antal underkända betyg. Förvaltningen genomför dock ingen systematisk uppföljning och analys av studieresultaten specifikt på de mycket små enheterna i kommunen. Skillnader i resultat mellan pojkar och flickor finns men syns inte heller i huvudmannens uppföljning och analys. Snarare än att huvudmannen ansvarar för att ta fram statistik för respektive skolenheter, åligger det rektorerna att göra det. Rektorerna skriver en verksamhetsberättelse, rapporterar in frånvaro, anmälan om

kränkande behandling, klagomål, resultat på nationella prov och betyg samt specifika resultat på matematikdiagnoser. Rektorerna får ingen återkoppling på en övergripande nivå och är inte med i diskussioner kring varför resultaten varierar mellan skolor. Även om barn-och utbildningsförvaltningen kan ställa frågor till rektorerna om studieresultat och om varför resultaten skiljer sig åt, är det i första hand rektorernas ansvar att förmedla relevant information till huvudmannen. I stället för huvudmannen leder ett arbete för att identifiera negativa och positiva resultat, är det enskilda rektorers uppgift att lyfta fram områden där resultaten sticker ut.

Huvudmannen gör inte en tillräcklig analys av orsakerna till studieresultaten med relevanta förklaringar och belägg relaterat till hur utbildningen genomförs. Huvudmannen uppger snarare elevrelaterade förklaringar som orsak till lägre eller högre studieresultat än att se till faktorer som huvudmannen kan påverka såsom exempelvis undervisningens förutsättningar och genomförande. Dessa elevrelaterade förklaringar är vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund och utländsk bakgrund. Därutöver ser huvudmannen att kommunens skolstruktur med flera små enheter påverkar resultaten. Huvudmannen konstaterar exempelvis att skolor med högt socioekonomiskt index och små skolor med lägre lärarbehörighet visar på sämre resultat. Det finns skillnader i lärarbehörighet och tillgång till elevhälsans professioner men det används inte som ett underlag för en analys och planering av insatser. Huvudmannen ger även beskrivningar av att undervisningens kvalitet påverkar resultaten men beskrivningen utgår inte från en analys av studieresultat eller undervisningens utförande. En rektor har tagit initiativ till att kartlägga lärarnas kompetens kring läsinlärning samt att undersöka varför resultaten inte förbättrats trots lässatsningen i ett rektorsområde. Rektorns analys visade att lärarna är nöjda med lässatsningen, men att de saknade tillräcklig kompetens inom läsinlärningen och dessutom saknade kollegialt stöd. Huvudmannen söker däremot inte förklaringar och orsaker till studieresultat utifrån skolenheternas förutsättningar och hur undervisningen bedrivs.

Resultat avseende trygghet

Marks kommun har en begränsad analys av trygghetsresultaten i grundskolan och har därför inga förklaringar till varför resultaten skiljer sig åt mellan skolenheter, årskurser och kön. Huvudmannen genomför Skolinspektionens skolenkät i årskurs två, fem och åtta men det är rektorerna som analyserar sin skolenhets resultat. På enhetsnivå finns resultatet fördelat på flickor och pojkar som diskussionsunderlag på enheterna. Även om förvaltningen tar del av respektive rektors analys gör de ingen egen analys vilket gör att huvudmannen inte har en övergripande bild av skillnader och variationer i hur tryggheten upplevs på de olika skolorna. Även om alla skolenheter rapporterar in anmälningar om kränkande behandling och klagomål, vilket skulle kunna bidra till en bild av hur tryggheten upplevs på skolorna, varierar antalet anmälningar mellan enheterna. Variationerna beror på en osäkerhet kring vad som ska anmälas, vilket gör att förvaltningens underlag inte blir jämförbart. De förklaringar huvudmannen anger när det gäller skillnader och variationer i trygghetsresultat är i huvudsak elevrelaterade förklaringar, till exempel socioekonomisk bakgrund. Huvudmannen saknar därmed en förklaring till varför trygghetsresultaten skiljer sig mellan skolor, samt till skillnader och variationer mellan kön som kan ha sin grund i hur verksamheten bedrivs eller i om lokalerna till exempel inte är ändamålsenliga. Förvaltningen analyserar inte heller samband mellan låga trygghetsresultat och andra resultat i verksamheten för att få en djupare bild av vad som påverkar elevernas upplevelser av tryggheten. Eftersom rektorerna saknar ledning i vad som förväntas följas upp och analyseras avseende studie- och trygghetsresultat saknas tillräcklig information för att huvudmannen ska kunna sammanställa den. Därmed saknar barn- och utbildningsförvaltningen, utbildningsnämnden och kommunstyrelsen information om och analyser av orsaker till studie- och trygghetsresultaten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera orsaker till studieresultat och resultat avseende trygghet i alla årskurser genom att sätta dem i relation till utbildningens genomförande och förutsättningar för verksamheten.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att Marks kommun, på huvudmannanivå, saknar analys av elevers studieresultat i alla ämnen och årskurser i grundskolan. Huvudmannen följer inte heller upp verksamhetens förutsättningar och genomförande och kopplar inte detta till studieresultat eller resultat avseende elevernas upplevelse av trygghet. Det leder till att huvudmannen saknar en bred och relevant helhetsbild av verksamheten och dess olika resultat som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder och utvecklingsområden.

Skolinspektionen rekommenderar därför att Marks kommun utvecklar sin uppföljning och analys av studieresultat och resultat avseende trygghet i grundskolan så att uppföljningen omfattar ett bredare underlag. Genom ett sådant underlag kan huvudmannen få en helhetsbild av verksamheten. När huvudmannens uppföljning och analys är begränsad finns en risk att nödvändiga åtgärder utifrån faktiska resultat och behov uteblir. För att utveckla uppföljning och analys av studieresultat är det också viktigt att huvudmannen jämför studieresultat och resultat avseende trygghet på skolenhetsnivå, årskursnivå, elevgruppsnivå och utifrån aspekten flickor – pojkar. Vidare behöver huvudmannen ta reda på vad som orsakar och påverkar de resultat som skolenheterna uppvisar samt vad variationer mellan olika skolor, elevgrupper och kön beror på. I arbetet med analysen behöver huvudmannen säkerställa att de förklaringar och orsakssamband som framkommer underbyggs med belägg som innehåller relevanta faktorer som huvudmannen faktiskt kan påverka. Faktorer som huvudmannen kan påverka kan exempelvis vara de förutsättningar som skolenheter, rektorer och lärare har samt genomförandet av undervisningen.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 § och 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt, och utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorer, förvaltningsledning, representanter för ansvarig nämnd, representanter för kommunstyrelsen samt inkommen dokumentation.

Huvudmannens analys av elevernas olika behov och förutsättningar

Huvudmannen har en begränsad analys av hur elevers olika behov och förutsättningar inverkar på deras möjlighet att tillägna sig utbildningen. Huvudmannen har identifierat att socioekonomisk bakgrund och utländsk bakgrund kan vara faktorer som påverkar elevernas studieresultat negativt men saknar tydliga förklaringar till hur dessa förutsättningar faktiskt påverkar eleverna i Marks kommuns möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Det finns också resurser som fördelas efter en socioekonomisk faktor som vilar på en analys utifrån socioekonomisk bakgrund och utländsk bakgrund. Förutom faktorerna vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund och utländsk bakgrund har huvudmannen en begränsad bild av förutsättningar som påverkar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. De har inte analyserat vilka undergrupper som finns inom de grupperna av elever med sämre förutsättningar och hur dessa elevgruppers olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Då huvudmannens analys är otillräcklig för att fånga elevernas faktiska behov kan det finnas ytterligare elevgrupper med sämre förutsättningar att nå målen som huvudmannen ännu inte har identifierat. Kommunstyrelsen har initierat en elevhälsorapport "Ung livsstil i Mark" kring barn och ungdomar i

kommunen och deras behov men den utgör inte underlag för barn- och utbildningsförvaltningens arbete med analys av elevernas olika behov och förutsättningar.

Huvudmannens motivering till och genomförande av resursfördelning och kompensatoriska åtgärder

Huvudmannen kan till viss del motivera hur elevers olika förutsättningar påverkar hur resurser tillförs olika skolenheter. Huvudmannen fördelar extra ekonomiska resurser till skolenheter utifrån socioekonomiska faktorer, där huvudmannen utgår från Statistiska centralbyråns beräkningar när det gäller elevgrupper i behov av kompensatoriska åtgärder. På små skolenheter som inte får ta del av den kompensatoriska resursfördelningen avseende socioekonomiska faktorer och utländsk bakgrund ser rektorer dock att en likvärdig utbildning inte kan uppnås. Även representanter från barn- och utbildningsförvaltningen och utbildningsnämnden ser att det är svårt att få behöriga lärare i alla ämnen på de små skolorna och att elevhälsans resurser som fördelas utifrån antal elever påverkar likvärdigheten. För de små enheterna kan resurser dock fördelas om, till exempel i form av större tillgång till elevhälsans professioner eller stöd av förstelärarna. Emellanåt har en omfördelning av förstelärare gjorts centralt. När det gäller hur de extra ekonomiska resurserna används är det däremot rektorerna som i huvudsak bestämmer vad som ska prioriteras snarare än att huvudmannen tar ett ansvar för de kompensatoriska åtgärderna.

Huvudmannens målsättning för och uppföljning av de kompensatoriska åtgärderna

Huvudmannen kan inte tydligt visa på vilket sätt de tillförda resurserna och åtgärderna förväntas bidra till att elever med sämre förutsättningar når utbildningens mål. Eftersom huvudmannen inte har formulerat specifika mål med de resurser som tillförs utifrån socioekonomiska faktorer, är det svårt för huvudmannen att följa upp om åtgärderna leder till att elever med sämre förutsättningar i högre grad når utbildningens mål. Huvudmannen har inte system för att veta om åtgärderna är relevanta, träffsäkra och tillräckligt kraftfulla. Huvudmannen har initierat en lässatsning i hela kommunen på alla skolenheter. På en av skolenheterna med högt socioekonomiskt index har satsningen varit gynnsam konstaterat huvudmannen. Eleverna i samtliga årskurser visar en ökad

avkodningsförmåga. Målen och de förväntade effekterna med insatsen är dock inte tydliga och uppföljningen sker genom screeningar på de olika enheterna och utifrån nationella prov och betygsresultat, vilket gör att satsningens effekter är svåra att följa upp med avseende på kompensatoriska åtgärder. Huvudmannen kan inte heller visa att det har skett resultatförbättringar för just de elever som har sämre förutsättningar att nå målen vid de skolor som har förstärkta ekonomiska resurser. I övrigt saknas riktade kompensatoriska insatser för att stärka elever med sämre förutsättningar möjligheter att nå målen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera hur elevernas behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Utifrån analysen behöver huvudmannen sätta in riktade kompensatoriska åtgärder för att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen har en otillräcklig analys av hur elevers olika behov och förutsättningar inverkar på deras möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Som beskrivs under det första området i detta beslut behöver huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet utvecklas för att huvudmannen ska få en god och tydlig bild av orsaker till de resultat som finns och för att veta hur elevers behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Det saknas således en tydlig bild av både vilka grupper av elever med sämre förutsättningar som förekommer samt vilka behov av åtgärder, såväl materiella, personella som ekonomiska, som elevgrupperna har. Resultatet av detta är att det blir svårt för huvudmannen att vidta relevanta, träffsäkra och kraftfulla åtgärder som möter de faktiska behov som finns hos eleverna i huvudmannens verksamhet.

Skolinspektionen rekommenderar att Marks kommun analyserar elevers behov och förutsättningar på skolnivå och hur dessa påverkar elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att en analys ska vara väl utvecklad behöver huvudmannen göra en fördjupad och avgränsad analys med relevanta förklaringar och belägg som ger ett underlag. Huvudmannen kan sedan från underlaget vidta en fördelning av resurser och andra kompensatoriska åtgärder. Analysen ska syfta till att identifiera elever med sämre förutsättningar att nå målen och urskilja vilka förutsättningar och behov dessa grupper av elever har. Elever med sämre förutsättningar kan var elever som har sådana bakgrundsförhållanden kopplat till bland annat till socioekonomi, migrationsbakgrund som riskerar att påverka deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Marks kommun kan med fördel utgå från det redan existerande arbetet med faktorerna vårdnadshavarnas utbildningsnivå och utländsk bakgrund men kan exempelvis fördjupa arbetet genom att se vilka undergrupper som finns inom dessa grupper samt vilka faktiska behov de eleverna har på skolorna i Marks kommun. Det kan också vara elever som oberoende av bakgrundsförhållanden har behov av till exempel extra anpassningar och särskilt stöd. En framgångsfaktor avseende styrning mot skolans kompensatoriska uppdrag kan vara att huvudmannen tydligare identifierar vilka förutsättningar eleverna kommer till utbildningen med. En annan faktor kan vara att huvudmannen mer ingående analyserar studieresultat för olika grupper av elever, till exempel de med sämre förutsättningar. Genom att utvärdera vilka orsaker som kan finnas till skillnader i förutsättningar och resultat får huvudmannen underlag för beslut och kompensatoriska åtgärder till de elevgrupper som har störst behov. Huvudmannen behöver därför använda det underlag som finns om elevsammansättningen för att kunna identifiera de elever som har sämre förutsättningar att klara sin utbildning. Huvudmannen skulle även kunna använda kommunstyrelsens utredningsarbete kring barn och ungdomar inom kommunen, för att nå längre i aktuellt förvaltningsanalysarbete gällande elevernas behov och förutsättningar. För vidare läsning rekommenderas Skolinspektionens rapporter "Kommuners arbete mot segregation i skolan"¹ och "Huvudmännens arbete med att minska och

¹ Skolinspektionen (2014). *Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet*. Skolinspektionens rapport 2014:01, diarienummer 400-2011:6497. Skolinspektionen: Stockholm. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2014/segregation/kvalgr-segregation-samf.pdf>

motverka segregationens negativa konsekvenser”.² Även Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023³ kan vara relevant att ta i beaktande.

På Skolinspektionens vägnar

X Arne Hellmark

Beslutsfattare
Signerat av: Arne Hellmark

X Lena Knutsson

Föredragande
Signerat av: Lena Knutsson

I handläggningen av ärendet har även Karolina Hallengren och Susanne Nordberg medverkat.

² Skolinspektionen (2022). *Huvudmännens arbete med att minska och motverka segregationens negativa konsekvenser. Skolinspektionens samlade erfarenheter*. Regeringsuppdrag, diarienummer 2022:4573. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter/publikationer/regeringsrapporter/2022/huvudmannens-arbete-med-att-minska-och-motverka-segregationens-negativa-konsekvenser/>

³ Skolverket (2023). *Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023*. Rapport 2023:9, s.57-63. <https://www.skolverket.se/sok-publikationer/publikationsserier/rapporter/2023/skolverkets-bedomning-av-laget-i-skolasendet-2023>

Bilaga 1: Underlag för bedömning planerad kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med rektorer
- En gruppintervju med förvaltningspersonal
- Två intervjuer med ansvariga politiker.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket och därmed fått möjlighet att yttra sig över innehållet.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var huvudmannens styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få en djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en

specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om huvudmannen

Skolinspektionen besökte huvudmannen den 30 september, 27 oktober och den 12 november. Besöket genomfördes av Lena Knutsson, Susanne Nordberg och Karolina Hallenberg.

I Marks kommun är det kommunstyrelsen som har ansvar att fullgöra huvudmannens uppgifter enligt skollagen. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens barnomsorg och utbildning. Barn- och utbildningsförvaltningen verkställer Barn- och utbildningsnämndens beslut. Barn- och utbildningsförvaltningen leds av en förvaltningschef tillika skolchef. Grundskolan i Marks kommun är fördelad på 20 skolor i fyra rektorsområden. Det fanns läsåret 2024/2025 totalt cirka 3600 elever i grundskolan.